

MAXIMALISEER DE IMPACT VAN DE LEERKRACHT  
(EN DAARMEE DE ONTWIKKELING VAN DE LEERLING)

# Plaats denkkaders

## John Hattie top of mind!

Waarom hebben Apple, Martin Luther King en de gebroeders Wright hun succes te danken? Het ging bij deze drie niet om de vraag wát ze wilden doen, maar om de vraag waaróm ze het wilden. Ze hadden allemaal een visie, een passie, een geloof. En ze waren allemaal in staat om die te verwoorden en met anderen te delen, aldus professor John Hattie.

**D**e parallel met het onderwijs is volgens hem duidelijk. 'Voor leerkrachten geldt dat het hun visie, hun passie en hun geloof is dat ze het leren van hun leerlingen kunnen en zullen verbeteren.' Hattie is wereldberoemd geworden met zijn 1400 meta-analyses van 90.000 onderwijsonderzoeken, waarbij 300 miljoen leerlingen wereldwijd betrokken waren! Daaruit haalde Hattie 250 factoren die meer of minder invloed hebben op het leren van leerlingen. In zijn baanbrekende werk *Leren zichtbaar maken* (*Visible Learning*) doet hij hiervan verslag.

In zijn nieuwste boek *10 mindframes om leren zichtbaar te maken* beschrijft John Hattie de tien mindframes (denkkaders) die leerkrachten zich eigen kunnen maken om het maximale uit hun leerlingen te halen. De frames zijn gebaseerd op wat Hattie de essentie van leren noemt. Daarbij moeten leraren volgens Hattie zich terdege bewust zijn van de grote rol die zij spelen in het leerproces van de leerling. Met de juiste feedback en juiste houding zijn ze immers in staat om het vuurtje bij de leerling aan te wakkeren. Zo kunnen ze de leerling

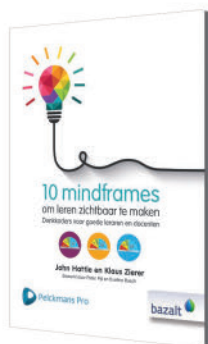
optimaal motiveren en inspireren, zodat hij uiteindelijk 'zijn eigen leraar kan worden' (eigenaarschap tonen).

### HOUDING EN TOOLS

Hattie onderscheidt denkkaders als: ik evalueer mijn impact op het leren van de leerlingen, ik ben gericht op verbetering (een *change agent*), ik ben ervan overtuigd dat elke leerling vooruitgang kan boeken, maar ook bijvoorbeeld: ik focus op het leren en de taal die daarbij hoort. Met de juiste houding en tools kunnen leerkrachten het verschil maken. Ieder denkkader wordt ingeleid met zelfreflectievragen om te achterhalen waar de leerkracht staat. Wordt bijvoorbeeld de juiste dialoog gevoerd of gebruiken we het gesprek om alleen maar ons eigenbelang te benadrukken? Geven we niet te snel antwoord op vragen waarmee de leerlingen worstelen? Zorgen we er wel voldoende voor dat leerlingen complexe opgaven zien als echte uitdagingen? Maken we wel echt contact met leerlingen? Daarna volgt een korte bespreking van factoren uit *Leren zichtbaar maken* die het denkkader ondersteunen.

### GROTE IMPACT

Ada Tiemes is directeur van pcb Aan Boord in Dronten. Ze werkt al twee jaar met de denkkaders van Hattie. 'Zijn aanpak sluit prima aan op onze visie en ambitie waarin de leerling verantwoordelijk is voor zijn eigen leerproces. De rol van de leerkracht is om

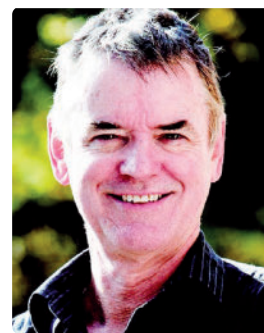


dit proces zo goed mogelijk te ondersteunen. Wat in de ene groep wordt ingezet, moet in de andere groep een vervolg krijgen. Dat betekent dat je voortdurend in dialoog bent met elkaar. We spreken een gemeenschappelijke taal. Dit is een voorbeeld van een denkkader dat we hoog in het vaandel hebben staan. Nieuwe leerkrachten worden extra ondersteund. Dit jaar heb ik voor het eerst leerteams gemaakt, waarbij ik een sterke, ervaren leerkracht heb gekoppeld aan een startende leerkracht. Zo zijn we er zeker van dat iedere leerkracht de denkwijze van Hattie kent en zich ervan bewust is dat hij als leerkracht een grote impact op het leren van leerlingen heeft. Naast bijvoorbeeld voortoetsen motiveert de juiste feedback leerlingen om zelfbewust en doelgericht aan de slag te gaan. Misschien hadden ze vroeger het idee dat ze voor de leerkrachten werkten, nu werken ze voor zichzelf. Niet de methode, maar het leerproces van de leerling staat centraal. Loslaten is het devies. De een kan dat gemakkelijker dan de ander, maar wij ondersteunen elkaar daarin. De effecten zijn zeker zichtbaar. Omdat we het onderwijs nu goed opbouwen en heel betekenisvol maken vanuit hoofd, hart en handen. Daardoor snappen de leerlingen het ook veel beter. Het levert soms ook verrassende feedback van de kinderen op: 'Juf, je hebt het goed uitgelegd en daardoor heb ik de som goed kunnen maken.' Maar ook het tegenovergestelde gebeurt: 'Juf, je gaat vandaag wel heel snel! Kan het nog een keer overnieuw en hoe zit dat precies?'

### 'VOORGETOETST'

Hattie spreekt niet alleen de leerkracht aan, ook schoolleiders moeten volgens hem in actie komen. Zij moeten een klimaat creëren dat een verhoogd gevoel van leerkrachtwerkzaamheid bevordert. Zo krijgen leerkrachten het gevoel dat ze er werkelijk toe doen. Alleen zo kunnen de denk-kaders op een goede manier

in het DNA van de school terecht komen, stelt Hattie. Om de urgentie ervan te benadrukken, plaatst directeur Marietje de Jong van obs Wereldwijzer in Hoorn het onderwerp stevast op de agenda van iedere teamvergadering. 'Zo maken we er samen onze manier van werken van. Er valt genoeg te bespreken. Zomaar een reken- of spellingtoets geven, doen we bijvoorbeeld niet meer. Er wordt nu 'voorgetoetst' en aan de hand daarvan kan een leerling zelf zijn leerdoelen bepalen: wat kan ik allemaal al, wat kan ik nog niet en wat wil ik graag leren? Sommige leerkrachten pakken dit meteen op, andere durven wat moeilijker los te laten. Samen met de stuurgroep BIA (Bewijs In Actie) checken we regelmatig of de door ons ingeslagen weg wel het juiste effect heeft. Succesvolle acties worden gedeeld en door de andere leerkrachten gemakkelijk opgepikt; die acties hebben de bekende olievlekwerking.'



John Hattie

### ENTHOUSIASME

Niets gaat vanzelf. Het tiende denkkader luidt: 'Ik zie leren als hard werken.' Hattie had ook kunnen refereren aan de bekende uitspraak van Winston Churchill: 'Succes is het vermogen om keer op keer te falen zonder daarbij je enthousiasme te verliezen.' Aan goede wil geen gebrek op scholen.

TEKST FRANK STIENISSEN



## TIEN MINDFRAMES OM LEREN ZICHTBAAR TE MAKEN

### Denkkaders voor goede leerkrachten en docenten

- 1 Ik evalueer mijn eigen impact op het leren van mijn leerlingen.
- 2 Ik zie assessment als informatie over mijn impact en de volgende acties die ik kan ondernemen.
- 3 Ik werk met mijn collega's en mijn leerlingen aan mijn visie op vooruitgang en aan mijn impact.
- 4 Ik ben gericht op verbetering (een change agent) en ik ben ervan overtuigd dat elke leerling vorderingen kan maken.
- 5 Ik streef naar een uitdaging voor alle leerlingen, zodat ze niet alleen 'hun best doen'.
- 6 Ik geef feedback en help leerlingen die te begrijpen. De feedback die ik krijg, probeer ik te begrijpen en ik probeer ernaar te handelen.
- 7 Ik ben zowel bezig met dialoog als met monoloog.
- 8 Ik informeer leerlingen heel precies over hoe een goed resultaat eruitziet.
- 9 Ik bouw relaties en vertrouwen op, zodat het leren zich kan afspelen op een plek waar het veilig is om fouten te maken en van anderen te leren.
- 10 Ik focus op het leren en de taal die daarbij hoort.

Bestel, of download gratis een poster met de mindframes op [www.bazalt.nl/poster-mindframes](http://www.bazalt.nl/poster-mindframes). Daar kun je ook een hoofdstuk van het boek gratis downloaden.